УДК: 323
DOI: 10.35432/tisb352026364901

Олена Князєва
канд. соціол.наук, доцент кафедри публічної служби та права
Навчально-наукового інституту публічної служби та управління
Національного університету «Одеська політехніка»
https://orcid.org/0000-0001-5625-768X
e-mail: knyazeva.elena.mail@gmail.com

Олена Фостачук
канд. соціол.наук, пров. наук. співробітник
Соціологічний інформаційно-дослідницький центр "Пульс", Одеса
https://orcid.org/0009-0007-1417-7965
e-mail: flena0026@gmail.com

ФАКТОРИ (НЕ)ДОВІРИ ДО ПРЕДСТАВНИКІВ ВЛАДИ В УКРАЇНІ
(за результатами емпіричного дослідження)

У статті здійснено комплексне теоретико-емпіричне обґрунтування та концептуальне розмежування феноменів довіри та недовіри до представників публічної влади в Україні. Довіру й недовіру розглянуто як аналітично відмінні, автономні соціально-психологічні та когнітивні конструкти, що здатні до одночасного співіснування в індивідуальній чи колективній свідомості та по-різному структурують сприйняття інститутів публічного врядування. Доведено, що недостатня диференціація цих понять у сучасному науковому дискурсі призводить до істотних епістемологічних та методологічних похибок під час вимірювання ставлення громадян до політичних акторів.

Емпіричну базу дослідження становлять результати соціологічного опитування (N=1004, жовтень 2024 року, м. Одеса), проведеного за методом особистого інтерв'ю з комп'ютерною підтримкою (CAPI) та верифікованого шляхом порівняльного аналізу аудіозаписів. Застосовуючи змішаний дизайн (mixed-method design) та інструменти автоматизованого оброблення природної мови (NLP) на базі нейромережевої архітектури Word2Vec (W2V), авторами детально проаналізовано масив із 1697 вернакулярних (відкритих) відповідей респондентів. У результаті контекстно чутливого кодування та семантичного моделювання виокремлено й типізовано ключові оціночні схеми, крізь які громадяни вербалізують своє ставлення до Президента України В. Зеленського та міського голови Одеси Г. Труханова: сприйнята надійність, етичність, компетентність, чуйність (турботливість) та емоційна залученість (афективний резонанс).

Встановлено, що баланс оцінок Президента України є помірно критичним (баланс довіри/недовіри становить –10 в.п.), тоді як сприйняття міського голови Одеси фіксує високий рівень суспільної поляризації за майже паритетного співвідношення сил. Емпірично доведено, що логіки формування довіри та недовіри є асиметричними й не утворюють лінійного континууму: довіра конструюється переважно на емоційному рівні під впливом харизми, символічних дій та маркерів локальної чи національної ідентичності (наприклад, семантичні вузли «не втік» або «свій, одесит»), тоді як недовіра є переважно раціонально-когнітивною реакцією на невиконані обіцянки, корупційні ризики («моральна корупція») та інституційну неефективність.

Зроблено висновок, що зниження рівня недовіри в суспільстві вимагає якісно інших управлінських інтервенцій та комунікативних стратегій, ніж заходи, спрямовані на посилення довіри. Отримані результати обґрунтовують практичну необхідність упровадження змішаних методологічних підходів у дослідженнях публічної політики та практик публічного

врядування задля забезпечення стійкості демократичних інститутів в умовах кризи.

Ключові слова: публічне управління, довіра, недовіра, механізми довіри/недовіри, мова довіри/недовіри.

Olena Kniazeva
PhD in Sociology, Associate Professor at
the Department of Public Service and Law,
ESI of Public Service and Administration,
Odesa Polytechnic National University
https://orcid.org/0000-0001-5625-768X
e-mail: knyazeva.elena.mail@gmail.com

Olena Fostachuk
PhD in Sociology, Lead Researcher Data Scientist
Sociological Information and Research Center "Pulse", Odesa
https://orcid.org/0009-0007-1417-7965
e-mail: flena0026@gmail.com

FACTORS OF (DIS)TRUST TOWARDS PUBLIC AUTHORITIES IN UKRAINE (based on empirical research findings)

The article provides a comprehensive theoretical and empirical substantiation and conceptual differentiation of the phenomena of trust and distrust towards representatives of public authorities in Ukraine. Trust and distrust are conceptualized not as a binary opposition, but as analytically distinct, autonomous socio-psychological and cognitive constructs that can coexist within individual or collective worldviews, framing the perception of public governance in fundamentally different ways. The authors argue that the insufficient differentiation of these concepts in contemporary scholarship leads to significant epistemological and methodological biases in measuring citizens' attitudes toward political actors.

Methodologically, the study adopts a mixed-method design based on the findings of a sociological survey (N=1004, October 2024, Odesa, Ukraine) conducted via Computer-Assisted Personal Interviewing (CAPI) and verified through comparative audio-recordings analysis. Leveraging Natural Language Processing (NLP) instruments, specifically the Word2Vec (W2V) shallow neural network architecture, the study analyzes a data corpus of 1,697 open-ended vernacular responses. Through context-sensitive coding and semantic topic modeling, the paper identifies and typologizes the core evaluative schemas used by citizens to articulate their attitudes toward the President of Ukraine Volodymyr Zelensky and the Mayor of Odesa Hennadii Trukhanov: perceived reliability, ethicality, competence, responsiveness (caring), and affective resonance.

The empirical data demonstrates a moderately critical balance of evaluations for the President of Ukraine (the trust/distrust balance stands at –10% p.p.), while the perception of the Odesa Mayor indicates high polarization with an almost equal distribution of support and rejection. The findings reveal that the formation logics of trust and distrust are asymmetrical and do not form a simple continuum. Trust is found to be constructed primarily on an emotional level, driven by charisma, symbolic actions, and markers of local or national identity (e.g., the high-weight semantic nodes "did not flee" or "one of us"). Conversely, distrust operates as a predominantly rational-cognitive reaction triggered by unfulfilled promises, perceived corruption ("moral corruption"), and institutional inefficiency.

The study concludes that mitigating institutional distrust requires qualitatively different administrative interventions and communication strategies than those aimed at fostering positive trust. The obtained results justify the imperative of implementing mixed methodological approaches in public policy and governance research to capture the complex, multi-dimensional nature of public

attitudes and to ensure the resilience of democratic institutions in times of protracted crises.

Keywords: public administration, trust, distrust, background of trust/distrust, language of trust/distrust.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями. Високий рівень довіри до органів влади зазвичай інтерпретується як індикатор «здорового» функціонування демократичного устрою, тоді як поширена недовіра розглядається як прояв демократичної дисфункції. Водночас залишається недостатньо дослідженим питання, на яких саме чинниках базуються громадянські оцінки довіри або недовіри до представників влади. В цьому контексті постає ключове питання: «Довіряти чи не довіряти? — ось у чому проблема». Дослідження феномену довіри до влади набули особливої актуальності в останні роки, що зумовлено її значущим впливом на забезпечення економічного зростання та макроекономічної стабільності держав. Довіра та недовіра громадян до влади дедалі частіше стають предметом уваги науковців. Одним із поширених мотивів для таких досліджень є уявне зниження рівня довіри у всьому світі після пандемії Covid-19 [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спираються автори. Починаючи з 1950-х років, довіра до влади розглядається як ключовий індикатор суспільного добробуту, що підлягає систематичному вимірюванню та аналізу. Визначення рівня довіри є важливим інструментом оцінки ефективності влади та її сприйняття громадянами. У науковому дискурсі поширена думка, що скептичне або підозріле ставлення громадян до представників влади спричиняє загальний рівень недовіри до державних інститутів, що, у свою чергу, впливає на економічний та соціальний розвиток суспільства [2].

У сучасній науковій літературі довіра розглядається як багатовимірний соціальний феномен, що відіграє ключову роль у стабільності суспільних відносин та ефективності інституцій [3,4]. Вона визначається як очікування передбачуваної та доброчесної поведінки соціальних агентів, що створює основу для колективної взаємодії. Довіра до публічних інституцій постає тоді, коли громадяни оцінюють державні органи як компетентні, відкриті та справедливі [5]. Сучасні емпіричні дослідження підтверджують, що громадяни оцінюють інституції насамперед за критеріями компетентності та етичності, які у поєднанні формують підґрунтя для підтримки або відторгнення [6]. Високий рівень довіри знижує транзакційні витрати, полегшує імплементацію реформ і сприяє стійкості демократичних систем. Проте парадоксально, але розширення демократії в багатьох країнах супроводжується падінням довіри, що робить дослідження її природи й механізмів особливо актуальним [7,8].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є теоретико-емпіричне обґрунтування чинників, що визначають довіру й недовіру громадян до представників публічної влади в Україні.

У межах цієї мети дослідження передбачає концептуальне розмежування довіри та недовіри як автономних феноменів, а також аналіз емпіричних даних соціологічного опитування з метою виявлення оціночних схем, крізь які громадяни вербалізують своє ставлення до політичних акторів.

На основі отриманих даних здійснюється побудова типології чинників довіри й недовіри на національному та місцевому рівнях і визначаються відмінності у логіках їх формування, що дозволяє окреслити наслідки для досліджень публічної політики та практик публічного врядування.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Дослідження довіри до публічної влади у цьому підрозділі ґрунтується на аналізі відповідей респондентів на відкриті запитання соціологічного

опитування, проведеного восени 2024 року в Одесі[1]. Опитування було спрямоване на виявлення чинників довіри та недовіри до Президента України та міського голови. Методологічна новизна підходу полягає, по-перше, у розробці стратегії аналізу відкритих відповідей, що дозволяє глибше інтерпретувати громадські настрої, а по-друге — у використанні багатокритеріального гібридного підходу, який інтегрує кількісні та якісні методи для комплексного дослідження оцінок громадян.

Традиційні шкали довіри (від «повністю довіряю» до «зовсім не довіряю») передбачають лінійність оцінювання. Проте емпіричні дані свідчать про необхідність глибшого теоретичного розмежування між довірою та недовірою як окремими феноменами [9]. У нашому дослідженні застосовувалися два типи питань для вимірювання рівня (не)довіри до Президента України В. Зеленського та мера міста Одеси Г. Труханова:

1. Закриті питання, що оцінювали загальний рівень довіри:

Q19.1. «Наскільки ви довіряєте, загалом і в цілому, Володимиру Зеленському – як Президенту України?»

Q19.3. «Наскільки ви довіряєте, загалом і в цілому, Геннадію Труханову – як міському голові Одеси?»

Відповіді оцінювалися за п’ятибальною шкалою:

1 – Повністю довіряю

2 – Скоріше довіряю, ніж не довіряю

3 – Скоріше не довіряю, ніж довіряю

4 – Зовсім не довіряю

5 – Важко відповісти (про його роботу знаю мало)

Послідовність опитування передбачала, що після оцінки рівня довіри за п’ятибальною шкалою респонденти, які обрали варіанти *1 («повністю довіряю»)* та *2 («скоріше довіряю, ніж не довіряю»)*, відповідали на відкриті питання про причини довіри. Водночас респонденти, які обрали варіанти *3 («скоріше не довіряю, ніж довіряю»)* та *4 («зовсім не довіряю»)*, відповідали на питання про причини недовіри. 2.Відкриті питання, спрямовані на з’ясування причин довіри або недовіри:

Q20.1. «Якщо Ви довіряєте В. Зеленському, то чому?»

Q20.2. «Якщо Ви НЕ довіряєте В. Зеленському, то чому?»

Q21.1. «Якщо Ви довіряєте Г. Труханову, то чому?»

Q21.2. «Якщо Ви НЕ довіряєте Г. Труханову, то чому?»

Змінна *Q20* використовувалася для фіксації рівня довіри до Президента України, а змінна *Q21* – для оцінки довіри до мера Одеси. Закрите питання про довіру та недовіру передувало відкритим питанням щодо їхніх причин. Така структура опитування стимулювала респондентів рефлексувати над власним досвідом взаємодії з владними інститутами та їхніми представниками. Загальний масив даних містив **1697 відповідей**. При цьому:

384 респонденти відповіли на питання про причини довіри до Президента України,

426 респондентів – про причини довіри до мера Одеси,

479 респондентів пояснили причини недовіри до Президента,

408 респондентів – причини недовіри до мера Одеси.

Оскільки опитування проводилося із застосуванням методу CAPI (Computer-Assisted Personal Interviewing), відповіді респондентів спочатку записувалися інтерв’юерами. Після завершення польового етапу дані піддавалися додатковому редагуванню дослідниками

Об’єкт дослідження – дорослі жителі міста Одеса у віці 18-ти та більше років. Методика опитування: вуличне face-to-face (особисте) інтерв’ю за допомогою CAPI. Вибірка - ймовірнісна, стратифікована за районами міста Одеса. Обсяг вибірки – 1004 респондентів. Гранична випадкова помилка вибірки, обсяг якої N=1004 респондентів (теоретична, не враховуючи ефекту дизайну вибірки) відповідно: Емакс = ±3,1 з P=0,95≡95%. Аналіз базується на даних, отриманих в інтерв'ю та відображає думки, оцінки та настрої дорослого населення міста Одеси (після зважування у відповідності з його (населення Одеси) статево-віковим складом).

шляхом прослуховування записів інтерв'ю з метою уточнення та забезпечення коректності інтерпретації відповідей.

Рис.1. Довіра президенту України та меру Одеси

(Складено авторами за даними дослідження, Одеса, N=1004, жовтень 2024 р.)

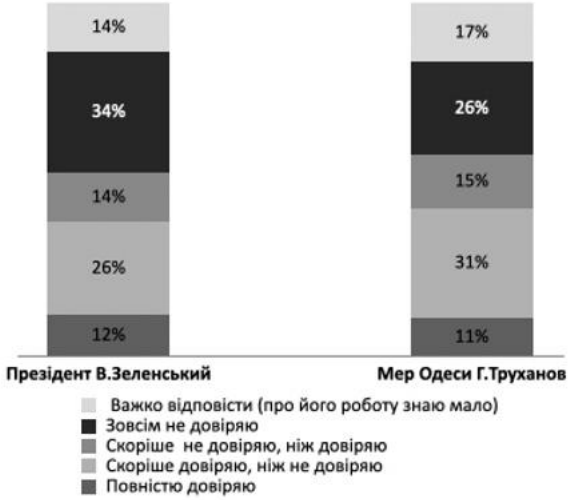

Отримані дані демонструють помірний рівень довіри до ключових політичних акторів у місті Одеса в жовтні 2024 року. Зокрема, 38% респондентів висловили довіру («повністю довіряють» або «скоріше довіряють») Президенту України Володимиру Зеленському, тоді як 48% — висловили недовіру («скоріше не довіряють» або «зовсім не довіряють»), що свідчить про критичне ставлення значної частини населення до його діяльності (див. Рис. 1). Баланс довіри/недовіри становить –10 в.п. У випадку міського голови Одеси Геннадія Труханова спостерігається майже паритетне співвідношення: 42% респондентів довіряють, тоді як 41% — не довіряють. Це вказує на високу поляризацію в суспільному сприйнятті діяльності мера.

Методологічний підхід до аналізу відкритих відповідей щодо (не)довіри до представників публічної влади був спрямований на систематизацію та ідентифікацію ключових причин (див. табл. 4). Для збереження автентичності лексики здійснено порівняльний аналіз «запису зі слів» з оригінальними аудіозаписами, що дозволило уточнити й підвищити достовірність даних. Валідність забезпечувалася шляхом паралельної роботи двох незалежних дослідників, які здійснювали ручне кодування, виокремлення смислових вузлів і тематичне моделювання. Результати їхнього аналізу зіставлялися з автоматизованим контент-аналізом, проведеним за допомогою Python3, що надало можливість ідентифікувати глибші семантичні зв'язки.

У результаті розроблено уточнену типологію факторів, що визначають (не)довіру до представників влади, та виявлено домінуючі моделі розуміння довіри й недовіри серед мешканців Одеси.

У дослідженні застосовано технологію **Word2Vec (W2V)**, яка, хоча й не є глибокою нейромережею, реалізує нейромережеву архітектуру типу *shallow neural network* та дозволяє контролювати процес навчання. Вагові коефіцієнти прихованого шару фактично формують векторні представлення слів. Модель W2V дає змогу чисельно фіксувати семантичну близькість між словами, які не обов'язково утворюють сталі словосполучення. Кожне слово проектується у багатовимірний простір і отримує відносний вектор на основі контекстів уживання. Важливо, що алгоритм враховує порядок слів у реальних висловлюваннях, що забезпечує морфологічну та стилістичну подібність до мови респондентів і дозволяє уникати «стерильності» словника.

Умовний простір, згрупований навколо слова з високою відносною векторною вагою, утворює *тему* (*topic*). За наявності вираженого доменного корпусу (наприклад, відгуки споживачів або, як у нашому випадку, судження про довіру/недовіру до політичних акторів) модель можна ефективно тренувати, задаючи кількість тем. Метод стає особливо продуктивним, коли слова всередині теми формують смислово завершені висловлювання.

Використання W2V забезпечує більшу гнучкість і контрольованість порівняно зі звичайною векторизацією, поєднуючи можливості автоматизованого групування з аналітичною інтерпретацією дослідника. Якість результатів залежить як від обсягу корпусу, так і від особливостей мови (наприклад, англійська має ширші технологічні ресурси). У нашому випадку тематичне моделювання W2V дозволило уточнити якісну типологію суджень про довіру/недовіру та надати дефініції темам після завершення тренування моделей.

На рис. 2 подано чотири теми, що формують основу довіри до Президента В. Зеленського, а саме: «надійність», «відданість країні», «особисті риси» та «легітимність». Додатково виділено тему «недостатність знань» про Президента, яка також простежується в корпусі.

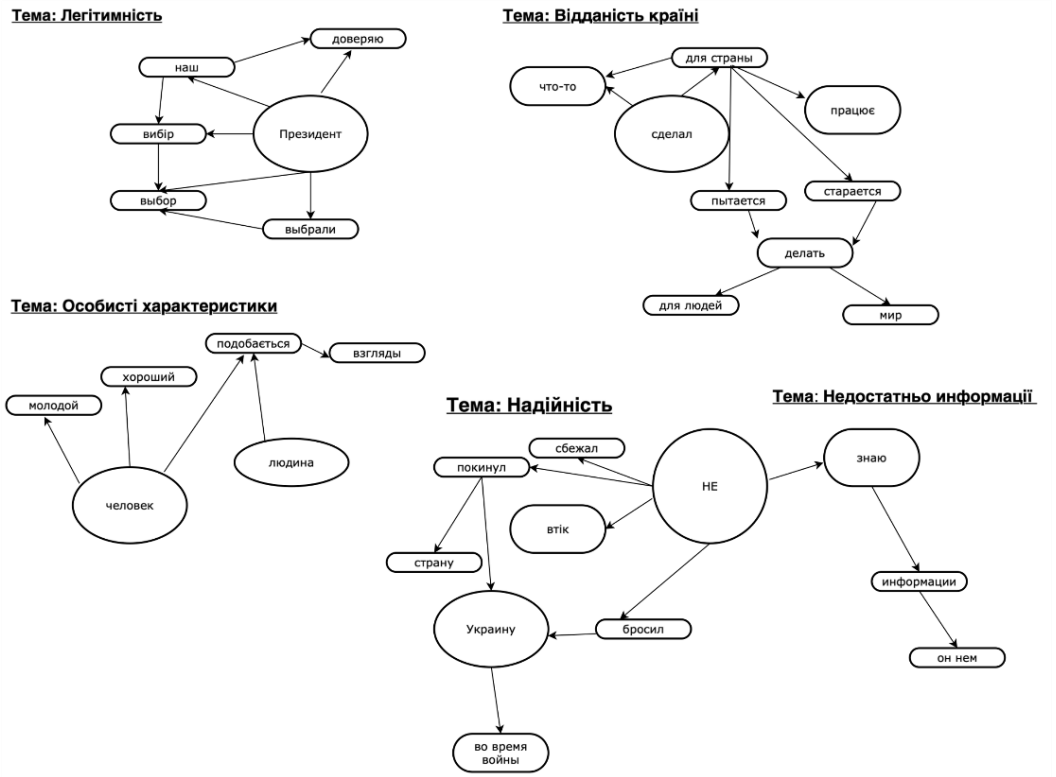

Рис.2. Довіра до В. Зеленського – тематичне моделювання

При візуалізації результатів окремим кольором було виділено заперечну частку **«не»**, яка продемонструвала найвищу векторну вагу у всьому корпусі (0.250). Вона виявилася ключовим семантичним вузлом, що поєднує такі різні теми, як «надійність» і «недостатність знання». Коннотація «надійності» у цьому випадку спирається саме на заперечення аморальних чи зрадницьких дій під час війни. Початок широкомасштабних воєнних дій став для Президента моральним і політичним викликом, який він зумів перетворити на ресурс зміцнення довіри, зробивши цей мотив сильним аргументом у пропагандистській та символічній комунікації. Показово, що найбільшу сукупну вагу в цій темі отримали вирази «не_сбежал» та «не_втік», зафіксовані у двомовному корпусі.

Особливого значення набуває їхня відмінність від контексту інтернет-хештегу **#боневтік**, що виник у 2022 році у саркастичному дискурсі опозиції та висміював

прихильників В. Зеленського. Однак завдяки активній комунікативній політиці уряду, символічним практикам Президента (мілітарний стиль, емоційна дипломатія, ідеологеми «стійкості» й «незламності») та зміні суспільного резонансу цей вислів поступово втратив іронічне забарвлення й трансформувався у важливий аргумент на користь довіри.

Не менш показовою є тема **«відданість країні»**, у якій помітну вагу отримав невизначений займенник «щóсь» / «что-то» (0.05), що значно перевищує мінімальний поріг моделі. Це свідчить, що респонденти схильні описувати діяльність Президента як постійну активність, яка не завжди має конкретно окреслену мету чи результат, але інтерпретується як доказ старанності та відповідальності. У цьому контексті доречно згадати крилату фразу Е. Берштейна *«Das Ziel ist nichts, die Bewegung ist alles»* («мета — ніщо, рух — усе»). Таким чином, довіра ґрунтується не лише на усвідомленні стратегічних цілей («перемога України») чи результатів («міжнародна підтримка»), а й на емоційному резонансі між образом політика та очікуваннями громадян.

Характерні слова, що формують теми «особисті риси» та «легітимність», демонструють наявність «замкнутих» висловлювань на кшталт: *«довіряю Президенту, тому що його вибрали», «подобається, тому що хороший»*. У подібних формулюваннях *causa et consequentia* фактично збігаються, що свідчить про недостатність раціональних аргументів та посилення значущості емоційного складника.

Емоційність особливо виразно простежується в моделі недовіри до В. Зеленського (рис. 3). Через більший обсяг словників недовіри модель проходила додаткові етапи навчання, однак навіть за умов очищення корпусу до неї потрапляли образливі чи обсценні слова. Це відображає характерну рису респондентських висловлювань: критичний пафос і високий рівень емоційності. Найбільш яскраво ця особливість проявляється у темі «байдужість до громадян», де семантика недовіри набуває різко негативного, емоційно насиченого змісту.

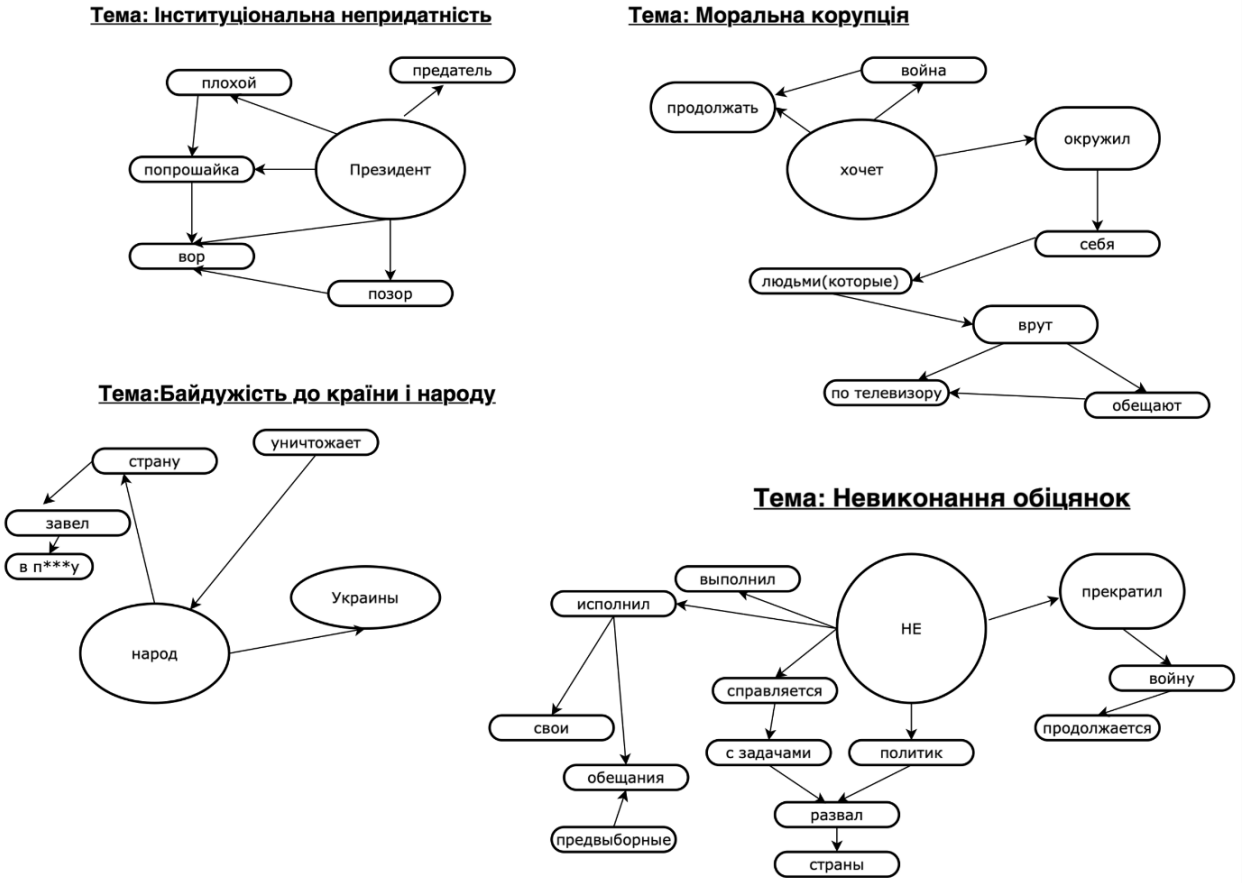

Рис. 3. Недовіра до В. Зеленського - тематичне моделювання

Заперечення (“не”) у випадку недовіри також має абсолютно найбільшу векторну вагу

= 0.292, і є зв'язуючим у темах "невиконання обіцянок" та "некомпетентність". Також слід звернути увагу на тему корупції - ми скоректували її назву як "моральна корупція", тому що змістовне "висловлювання" теми звучить як "*окружил себя людьми которые обещают(и) врут по телевизору, хочет(чтобы) война продолжалась*". Виразними є слова емоційного засудження Президента(векторна вага слова = 0.127) у темі "інституційна НеКомпетентність" - а саме -"позор"(0.058), "попрошайка"(0.056), "плохой"(0.058). Специфіка основ довіри до представника локальної влади мера Одеси Г. Труханова представлена нижче (Рис. 4).

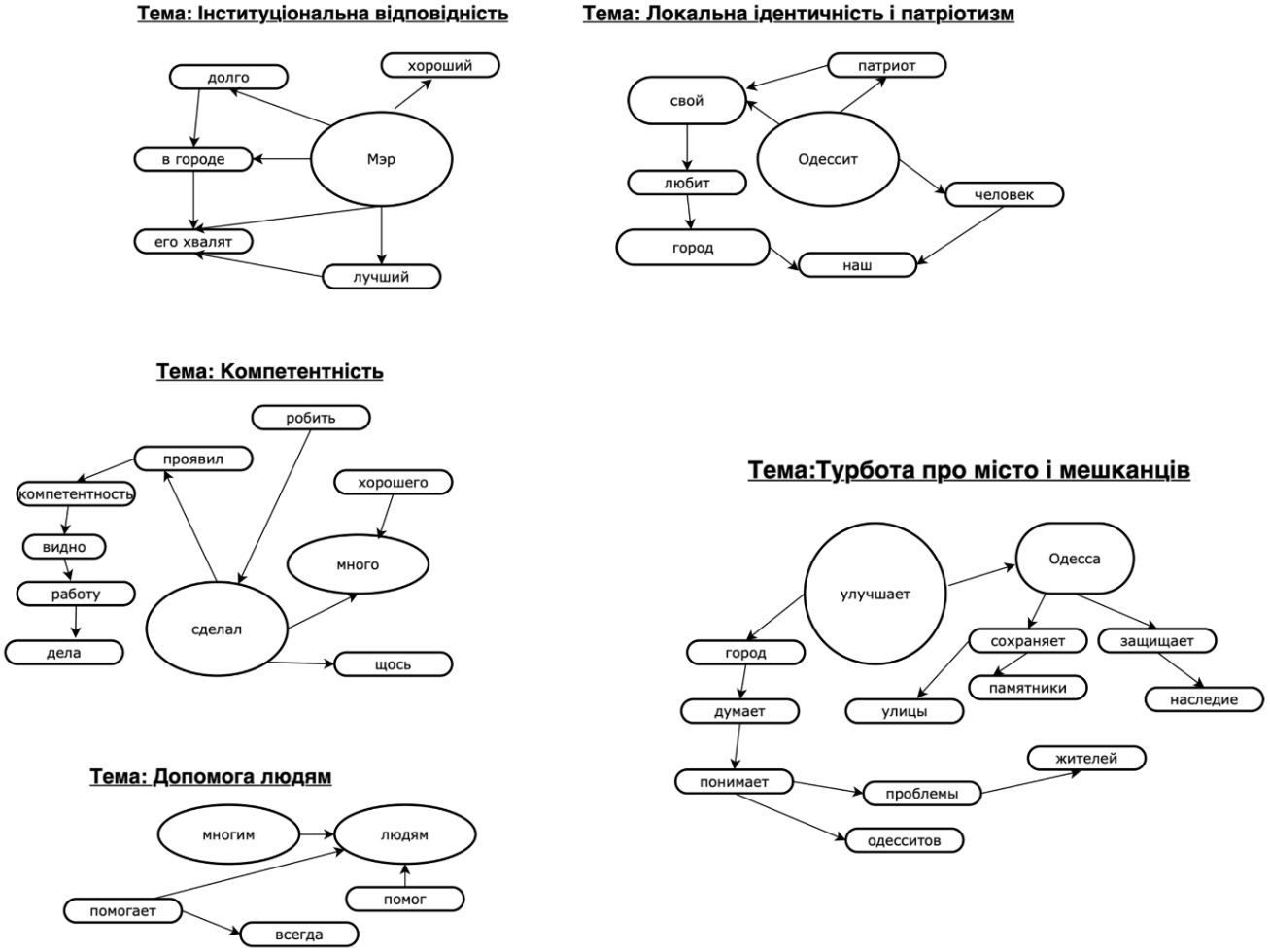

Рис. 4. Довіра до мера Г. Труханова - тематичне моделювання

Найвиразніше слово, що є характеристикою діяльності мера - "улучшает"(покращує = 0.30) - воно зв'язане одразу з двома темами - "турбота про мешканців" та "турбота про історичну спадщину" (у якісному аналізі вони об'єднані у категорію "турботливість"). Також довіра засновується на позитивно оціненій компетентності мера. Але і тут присутня відносна невизначеність - як і в випадку довіри до Президента, є вагомим слово "щось" (0.041). Модель виокремила тему "допомоги людям", але видно тільки, що допомоги "багато": у деяких висловлюваннях вказано, що це допомога, наприклад, "переміщеним особам", "місцевим бізнесам", але таких конкретних висловлювань мало.

Дуже помітнім є те, що довіра до мера Одеси базується на тому, що люди вважають його своїм, справжнім одеситом, патріотом міста, цінують його великий досвід управління містом. Модель дозволила зафіксувати значущість для довіри саме *локальної ідентичності,* яку люди відчувають і на яку позитивно реагують навіть всупереч панівній ідеології "українства".

Якщо ми уважно подивимося на модель недовіри до мера Одеси, (рис. 5) побачимо, що вона відобразила відносно більше слів українською мовою.

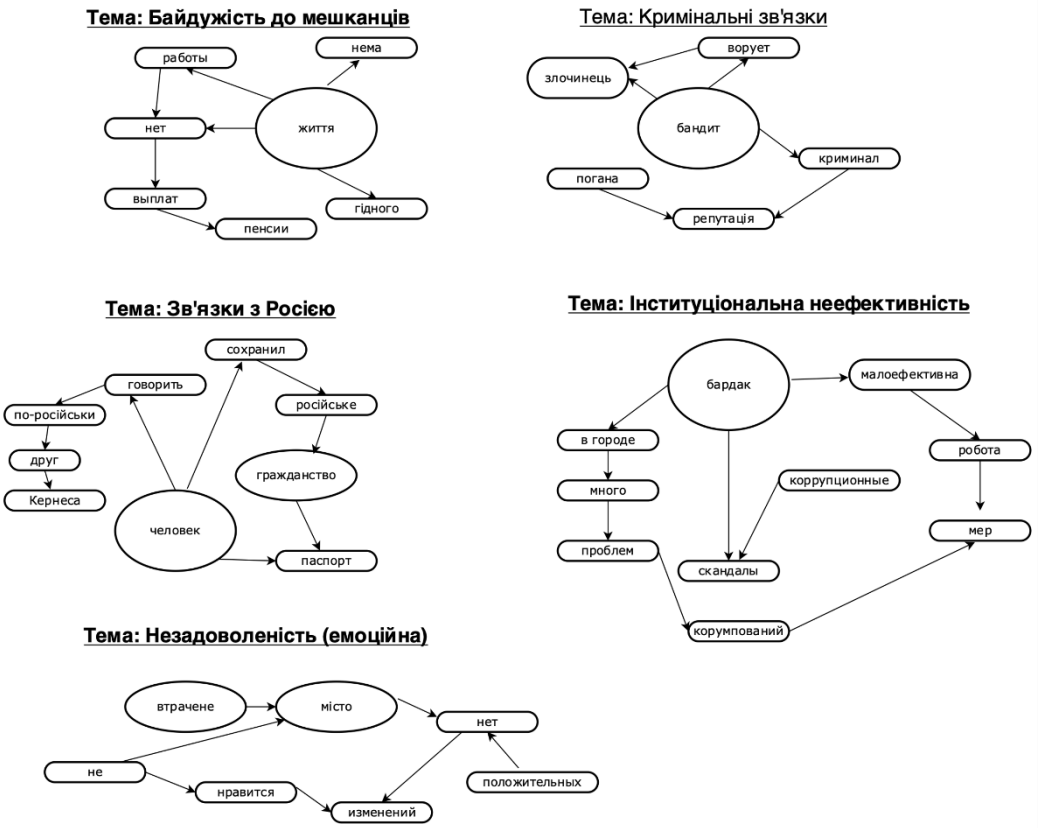

Рис.5. Недовіра до мера Г. Труханова - тематичне моделювання

Недовіра до мера пов'язана із емоційними кліше "проросійськості", "бандитизму", "особистої неприязні", "відсутності порядку у місті", "розчарування", "безнадійності". Люди, що не довіряють, намагаються емоціонально і раціонально дистанціюватися від політика, підозрюючи у ньому "прихованого ворога". Суперечливим є роль контексту історичної(архітектурної) спадщини Одеси: ті, що довіряють, вважають мера її(спадщини) захисником, а ті, що не довіряють - стверджуть, що мер "руйнує" центр міста. Майже традиційні для українських політиків звинувачення в корупції теж присутнє як компонент теми "інституційної неефективності".

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Результати проведеного дослідження дозволяють сформулювати кілька узагальнених положень, які розширюють розуміння природи довіри та недовіри в сучасному українському контексті.

По-перше, довіра до публічних лідерів формується переважно на емоційному рівні. Вона засновується на харизмі, особистих рисах, здатностей до публічної комунікації, символічних діях. Довіра зумовлена сприйняттям лідера як такого, що діє виключно в інтересах громади або держави, виконує відповідні посаді функції та володіє суб'єктною ініціативою.

По-друге, недовіра є переважно конгнітивною реакцією, яка базується на аналізі невиконаних обіцянок, фактів або підозр у корупції, непрозорих рішень, етичних порушень і політичної залежності. Респонденти схильні аргументувати недовіру, спираючись на конкретні дії (або їх відсутність), що суперечать їхнім очікуванням.

По-третє, порівняльний аналіз ставлення до президента Володимира Зеленського та мера Геннадія Труханова виявив ключову контекстуальну відмінність: якщо у випадку президента громадська оцінка фокусується на питаннях національної безпеки, міжнародної політики та ідеологічної ідентичності, то довіра до мера Одеси визначається через призму практичної ефективності, адміністративної доступності, близькості до потреб громадян та локальній ідентичності. Це демонструє, що рівень і тип довіри залежать від рівня влади та очікуваних функцій політичного актора.

По-четверте, результати дослідження відкривають перспективні напрямки для подальшої наукової роботи. Зокрема, актуальним є вивчення динаміки довіри в умовах затяжної війни, ролі медіа у формуванні громадських оцінок, специфіки сприйняття місцевих і національних еліт, а також особливостей когнітивної та емоційної логіки, що лежить в основі відповідних суджень.

Таким чином, дослідження не лише емпірично конкретизує ключові фактори публічної (не)довіри, а й пропонує методологічну альтернативу до традиційних кількісних опитувань: використання відкритих питань і семантичного аналізу дозволяє глибше зрозуміти логіку формування суспільних уявлень, їхню складну багатовимірну природу та чутливість до соціально-політичного контексту. Це підсилює аргументацію на користь змішаних підходів у вивченні публічної довіри — як когнітивного, емоційного та комунікативного феномена, що має вирішальне значення для стійкості демократичного управління.

Список використаних джерел

1. Catterberg G., Moreno A. The Individual Bases of Political Trust: Trends in New and Established Democracies. Int. J. Public Opin. Res. 2005. Vol. 18. P. 31–48.

2. Davies B., Lalot F., Peitz L., Heering M. S., Ozkececi H., Babaian J., Davies Hayon K., Broadwood J., Abrams D. Changes in political trust in Britain during the COVID-19 pandemic in 2020: integrated public opinion evidence and implications. Humanities & Social Sciences Communications. 2021. Vol. 8 (166). P. 1–9. DOI: https://doi.org/10.1057/s41599-021-00850-6

3. Edelman Trust Barometer 2025: Global Report. URL: https://www.edelman.com/trust/2025/trust-barometer

4. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (Eurofound). Trust in national institutions is falling: Data behind the decline. 2022. URL: https://www.eurofound.europa.eu/en/blog/2022/trust-national-institutions-falling-data-behind-decline

5. Goetze C. The Same Old Story of Peacebuilding: Institution Building, Legitimacy and Global Governance. Int. Peacekeeping. 2016. Vol. 23. P. 211–217.

6. Hamm J. A., Herrera L. S., Blomqvist K., Osuna A. I., Seyd B., Tomlinson E. C., van der Werff L. Where we're going and where we've been: Taking stock of the conversation of trust research. Journal of Trust Research. 2025. Vol. 15 (1). P. 1–11. DOI: https://doi.org/10.1080/21515581.2025.2473168

7. OECD. Survey on Drivers of Trust in Public Institutions – 2024 Results. Building Trust in a Complex Policy Environment. 2024. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/07/oecd-survey-on-drivers-of-trust-in-public-institutions-2024-results_eeb36452/9a20554b-en.pdf

8. OECD. Trust and Public Policy: How Better Governance Can Help Rebuild Public Trust. OECD Public Governance Reviews. OECD Publishing, Paris. 2017. DOI: http://dx.doi.org/10.1787/9789264268920-en

9. Van der Meer T., Hakhverdian A. Political Trust as the Evaluation of Process and Performance: A Cross-National Study of 42 European Countries. Political Studies. 2017. Vol. 65 (1). P. 81–102.

References

1. Catterberg G., Moreno A. (2005). The Individual Bases of Political Trust: Trends in New and Established Democracies. Int. J. Public Opin. Res. Vol. 18. P. 31–48. [in English]

2. Davies B., Lalot F., Peitz L., Heering M. S., Ozkececi H., Babaian J., Davies Hayon K., Broadwood J., Abrams D. (2021). Changes in political trust in Britain during the COVID-19 pandemic in 2020: integrated public opinion evidence and implications. Humanities & Social

Sciences Communications. Vol. 8 (166). P. 1–9. Retrieved from https://doi.org/10.1057/s41599-021-00850-6 [in English]

3. Edelman. (2025). Edelman Trust Barometer 2025: Global Report. Retrieved from https://www.edelman.com/trust/2025/trust-barometer [in English]

4. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (Eurofound). (2022). Trust in national institutions is falling: Data behind the decline. Retrieved from https://www.eurofound.europa.eu/en/blog/2022/trust-national-institutions-falling-data-behind-decline [in English]

5. Goetze C. (2016). The Same Old Story of Peacebuilding: Institution Building, Legitimacy and Global Governance. Int. Peacekeeping. Vol. 23. P. 211–217. [in English]

6. Hamm J. A., Herrera L. S., Blomqvist K., Osuna A. I., Seyd B., Tomlinson E. C., van der Werff L. (2025). Where we're going and where we've been: Taking stock of the conversation of trust research. Journal of Trust Research. Vol. 15 (1). P. 1–11. Retrieved from https://doi.org/10.1080/21515581.2025.2473168 [in English]

7. OECD. (2024). Survey on Drivers of Trust in Public Institutions – 2024 Results. Building Trust in a Complex Policy Environment. Retrieved from https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2024/07/oecd-survey-on-drivers-of-trust-in-public-institutions-2024-results_eeb36452/9a20554b-en.pdf [in English]

8. OECD. (2017). Trust and Public Policy: How Better Governance Can Help Rebuild Public Trust. OECD Public Governance Reviews. OECD Publishing, Paris. Retrieved from http://dx.doi.org/10.1787/9789264268920-en [in English]

9. Van der Meer T., Hakhverdian A. (2017). Political Trust as the Evaluation of Process and Performance: A Cross-National Study of 42 European Countries. Political Studies. Vol. 65 (1). P. 81–102. [in English]

Надійшла / Received 14.01.2026
Прийнято до друку / Accepted 12.03.2026
Опубліковано онлайн / Published online 31.05.2026